

det var meget høi, dengang da Kapitalerne her i Landet saa at sige enten skjulte sig eller i Virkeligheden ikke vare tilstede, dengang da Pengene i stor Mængde bleve tagne ud af Sparekasserne. Nu derimod, da Pengene igjen flyde meget rigelig ind i Sparekasserne, da Rentefoden er falden, og da den høie Kurs paa alle Papirer viser, at der er en rigelig Mængde af disponible Kapitaler tilstede, kan jeg dog ikke tro Andet, end at den Trængsel, der maatte være tilstede til at hjælpes paa de Steder, som den høitærede Minister omtalte, maa være meget mindre, end den tidligere har været, og at den egentlig ikke kan tænkes at være synderlig større end under normale Forhold. Men under alle Omstændigheder, sæt nu, at der virkelig var Grund til at komme en Mængde Individuer, som befunde sig under særdeles trykkede Forhold, til Hjælp, sæt, at Staten burde gjøre det, nuvel, hvorfor da ikke gjøre det ganske ligesom, hvorfor kunde man da ikke efter en Undersøgelse af de individuelle Tilfælde, i hvilke der kan være Trængsel, en Undersøgelse, foretaget paa Stedet, ialtsald igjennem Kommunerne, bestemme en vis begrændset Sum af Statskassen i dette Niemed, og udlaane den dertil? Derved vil man dog gjøre de paagjældende Personer en ganske anden Rytte. De ville da faae billige Penge istedetfor, at man nu kun henviser dem til de dyrere Kreditforeningslaan og dernæst udsætter dem for den Risiko, der følger med den solidariske Ansvarlighed. Paa den Maade vilde man jo komme al den Nød, som nu menes at være tilstede, tilhjælp. Men hvorfor skal man skabe en Institution, der ogsaa skal virke i Fremtiden, der skal hjælpe ikke blot de stakkels Husmænd, som nu sidde trykkede i det, men ogsaa hjælpe dem, der for Fremtiden etablere sig som Husmænd, til at skaffe sig Hus? Det kan dog ikke foranlediges ved disse Betragtninger. Det, som Mindretallet har haat mod denne Lov, er jo netop denne saaledes for Fremtiden aabnede Udsigt. Den høitærede Indenrigsminister bemærkede, at det var underligt af mig at tale om fremtidige Generationer; for Størstedelen flyttede de jo dog ind i de gamle Huse. Ja, det er ganske vist, at de, som kjøbe de gamle sørgjældede Huse og derefter træde ind i dem, naturligvis ikke kunne faae nye Laan, men der oprettes jo bestandig mange nye Huse, og der vil i Kraft af denne Lov sandsynligvis blive oprettet flere nye Huse, og Spørgsmaalet er, om der er nogen Anledning til nu for Dieblirket at gjøre nogen Foranstaltning i den Henseende. Jeg kan, som sagt, ikke forstaa, hvorledes den Trængsel, som den høitærede Minister ansøgte, kan føre til en Foranstaltning som den her omhandlede. Jeg kunde forstaa, hvis man tog Trængselen i en anden Betydning, saaledes som det af adskillige Talere er blevet omtalt, men hvilken Betydning fra den høitærede Minister blev stillet noget i Baggrunden, den Be-

tydning nemlig, at Foranstaltningen skulde tjene som en Løstestang for en ny, kraftig økonomisk Udvikling, at den skulde hjælpe til en bedre Dykning af vore Jorder, hjælpe til Opdyrking af vore Hejder. Det var med Hensyn til denne Opfattelse af Lovens Formaal — jeg undersøger ikke, om den er stiftet dertil; den maatte i alt Fald vist ændres betydelig, hvis der skulde ventes Noget af den i den Henseende; saa maatte formentlig det Endringsforslag, jeg før nævnte, under Nr. 4 eller maaste endnu videre gaaende Endringsforslag vedtages —, at jeg igaar tillod mig at henpege paa de farlige Følger, der kunde flyde af en overdreven Kreditgiver. Det var kun dertil, disse Yttringer sigtede, og jeg tror ikke, de vare uden Bøtte. Jeg skal ikke gaa videre ind derpaa — der er mange Andre her i Salen, som meget bedre end jeg og med større Kundskab ville kunne tale om denne Sag, — men kun spørge, om det virkelig er den rette Maade at faae vore Hejder opdyrkede paa, at man yder Kredit fra Statens Side i noget større Omfang til dette Formaal, og om den Frygt turde være ganske ubegrundet, at det, hvis dette skete, vilde ende med en Flaak, der maaste ikke mindst vilde blive til Skade for den Befolkning, der havde bebrødt sig med disse Statslaan til dette Niemed. Jeg tillod mig ogsaa igaar nogle Bemærkninger om de Konsekventer, som jeg frygtede for, at andre Samfundsklasser skulde drage fra denne Lov, og som kunde blive altfor vidtgaaende. Den høitærede Indenrigsminister mente, man kunde være ganske uden Betyrning i den Henseende. Naar jeg havde talt om den arbeidende Befolkning i Kjøbstæderne, mente han, at Spørgsmaalet om, at der skulde kunne drages Konsekventer af denne Lov, var udelukket allerede derved, at der ikke kunde være Tale om, at denne Klasse kunde stille noget saadant Pant som det her omhandlede. Den Mening er jeg nu ikke af. Det er fuldkommen rigtigt, hvad der er blevet anført fra forskellige Sider, og hvad jeg fuldkommen under skriver, at Intet er saa gavnligt, Intet er saa ønskeligt som, at Arbeiderne paa Landet kunne faae deres egne Huse, og at et godt Hjem er et Gode, som man ikke kan ønske vidt nok udbredt; men det er sandelig et ikke mindre vigtigt Gode for Arbeiderne i Kjøbstæderne end for dem paa Landet, og for Arbeiderne i Kjøbstæderne maa det tilveiebringes paa en anden Maade; de kunne ikke faae deres eget Hus, man maa lade sig nøie med en god Leiebolig, og det er en Ting, som der visselig er i høi Grad Trængsel til for Arbeiderne i Kjøbstæderne, at erholde gode, sunde Leieboliger. Der er mange Steder Mangel derpaa. Det er derfor en overordentlig fortjenstlig Virksomhed, der har reist sig gjennem det private Initiativ, ved Byggeforeninger at se at skaffe Arbeiderne i Kjøbstæderne saadanne Boliger, som de i saa høi Grad trænge til. Jeg kan ikke lade